

Kärnkompetens- beskrivning för anställda inom omsorgs- och teckenspråksarbetet

Kärnkompetens- beskrivningar för kyrkliga yrken

Kärnkompetensbeskrivningarna beskriver kompetensen för hela yrkeskåren, inte den individuella kompetensen. Beskrivningarna av kärnkompetensen är därför heltäckande och omfattande.

Kärnkompetensen i kyrkans yrken och specialuppgifter består av både en yrkesmässig kärnkompetens och en kärnkompetens som är gemensam för kyrkliga yrken.

Den innehållsmässiga utgångspunkten för kärnkompetensbeskrivningarna är kyrkans uppdrag.* Uppdraget utgör grunden och utgångspunkten för kyrkans arbete, och de olika kyrkliga uppgifterna bygger i sin tur sitt innehåll och sin grund på detta.

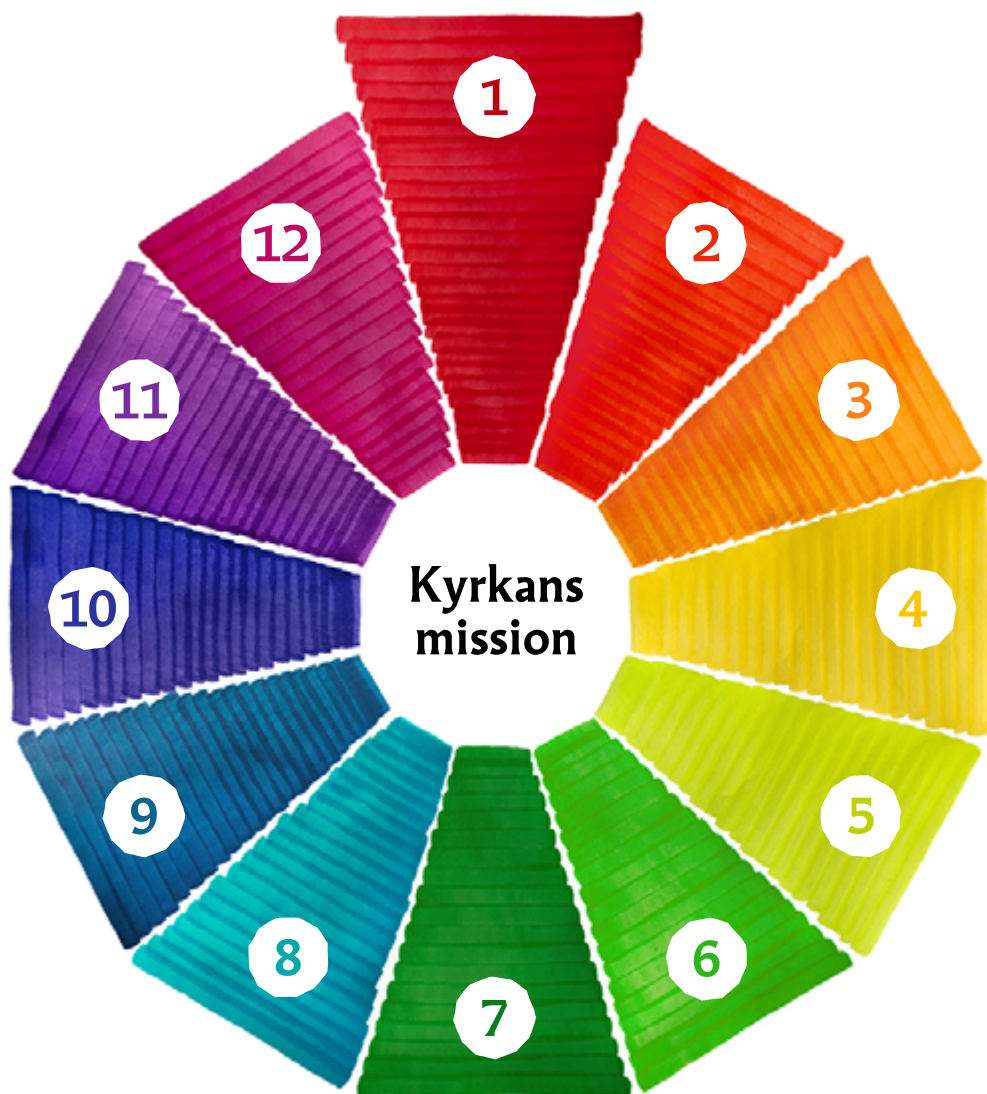
Beskrivningarna öppnas när du klickar på yrket/specialuppgiften eller på färgsymbolen i cirkeln. I början av varje beskrivning ser du de klickbara textrubrikerna.

Biskopsmötet godkände kärnkompetensbeskrivningen för präster 18.5.2020 och kyrkostyrelsens plenum de övriga kärnkompetensbeskrivningarna 21.4.2020. Webbplatsen har producerats av Kyrkostyrelsen.

* Det centrala för kärnkompetensen i kyrkliga yrken och specialuppgifter är kyrkans uppdrag (Missio Dei). Det här uppdraget utför kyrkan på ett helhetsbetonat sätt: genom att möta, kalla och tjäna människor samt föra fram det goda budskapet.

- 1 Gemensam kärnkompetens
- 2 Barnledare
- 3 Ledare inom småbarnspedagogiken
- 4 Familjerådgivare
- 5 Skol- och studentarbetare
- 6 Anställda inom omsorgs- och teckenspråksarbetet

- 7 Tjänsteinnehavare inom diakonin
- 8 Ledare för missions- och internationellt arbete
- 9 Ungdomsarbetsledare
- 10 Sjukhuspräst
- 11 Präst
- 12 Kantor

Bakgrund

I det här dokumentet beskrivs kärnkompetensen för hela yrkeskarriären för anställda inom omsorgsarbetet (arbetet bland personer med funktionsnedsättning), eller teckenspråksarbetet i Evangelisk-luthersk kyrkan i Finland. Alla som arbetar inom området har inte samma kompetens, utan vars och ens kompetens är en kombination av utbildning, arbetsuppgifter, omvärld och de mål som ställts upp för arbetet. Kärnkompetensen består av kunskap, förmågor och färdigheter som används, tillämpas och utvecklas i yrkeskontexten.

Om kärnkompetensens begrepp

I beskrivningen av kärnkompetensen används termerna kompetens, förmåga och yrkeskunskap. Kompetens är det mest omfattande begreppet och står för besittande, tillämpning, användning och utveckling av kunskap och förmågor samt medvetenhet om känslor och attityder.

Förmågan beskriver hur kompetensen syns i praktiken. Ett exempel på en förmåga är självreglering, som möjliggör medvetet och situationsanpassat handlande.

Yrkeskunskapen består av de egenskaper, attityder och förmågor som generellt anses behövas i yrket och som förutsätts för att kompetens ska uppstå och som möjliggör utveckling av kompetensen. Dessutom behövs förmåga till självreflektion, som gör det möjligt för medarbetaren att utvärdera sitt eget agerande. Till självreflektionen hör bland annat att vara medveten om sina egna attityder, uppfattningar eller åsikter.

Kärnkompetensen utvecklas via den utbildning som leder till examen, i arbetslivet och via fortbildning. Kärnkompetensbeskrivningen används till exempel

- för att under studietiden forma yrkesidentiteten och skapa en överblick över yrket
- för att under karriären spegla den egna yrkesidentiteten och utvecklingen samt i chefsarbetet som ett hjälpmedel vid utvecklingssamtal, kompetensutveckling och rekrytering
- för att presentera kyrkliga yrken bland annat i samarbetsnätverk
- för att utveckla utbildningen.

Kyrkans omsorgs- och teckenspråksarbete och tjänster inom detta arbete

I kyrkan finns särskilda tjänster vars innehavare fokuserar på arbete bland personer med funktionsnedsättning eller teckenspråkiga. Det finns också tjänsteinnehavare inom församlingarnas andliga arbete som utför omsorgsarbete som huvudsyssla eller som en del av sin arbetsbild. Behörigheten fastställs från fall till fall i samband med att en tjänst inrättas.

Målet med kyrkans omsorgsarbete och teckenspråksarbete är att möjliggöra delaktighet för alla och deltagande på jämlik grund i församlingarnas och kyrkans verksamhet. Kyrkans omsorgs- och teckenspråksarbete utgår från den kristna människosynen: varje människa är skapad till Guds avbild.

Varje individ är unik som den hon är. Människovärdet grundar sig inte på egenskaper, framgångar, prestationer eller ställning. Målet är att alla människor ska kunna ha en relation med Gud och möjlighet till full delaktighet och aktivitet i kyrkan, oberoende av sina egenskaper. Kyrkan har genom sitt tillgänglighetsprogram (2012) förbundit sig att

främja målen i FN-konventionen när det gäller rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

En funktionsnedsättning definieras från person till person genom samspelet mellan individen och miljön: en funktionsnedsättning innebär att man har en varaktigt nedsatt förmåga fysiskt, själsligt eller intellektuellt eller på något av sinnena, som i kombination med olika slags hinder kan förhindra fullvärdigt och effektivt deltagande i samhället på jämlika villkor.

Kyrkan har tjänsteinnehavare som särskilt arbetar med personer som har en funktionsnedsättning eller nedsatt syn, rörelseförmåga eller hörsel samt teckenspråkiga. Till utbildningen är de anställda är oftast präster, diakoner, diakonissor eller personer med en yrkesexamen för ungdomsarbetsledare. De har dessutom avlagt tilläggsstudier som anknyter till uppgiften.

Utöver specialtjänsterna arbetar också andra medarbetare i församlingarna med olika grupper med funktionsnedsättningar eller med teckenspråkiga. Det här gäller främst diakoner och diakonissor. Församlingens storlek inverkar på hur arbetet arrangeras och på antalet tjänster.

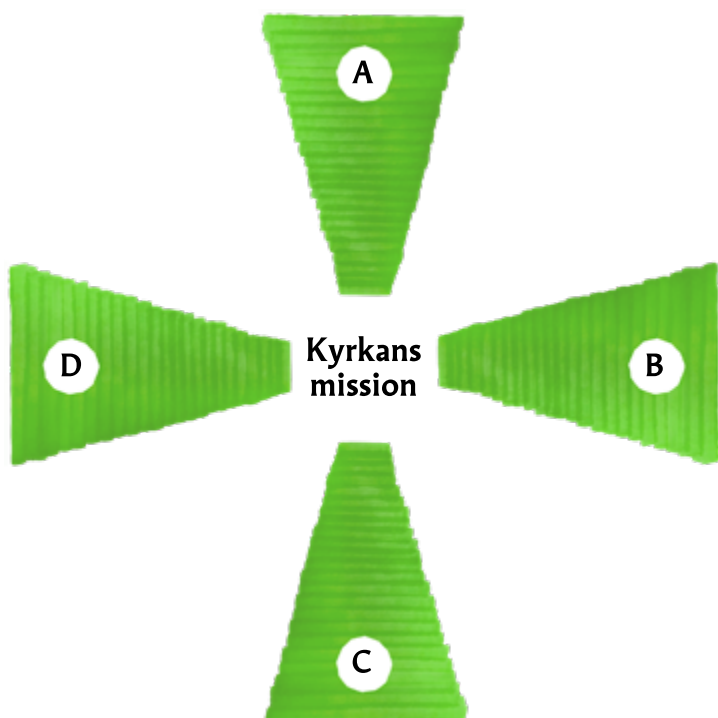
Kärnkompetens för anställda inom omsorgs- och teckenspråksarbetet

Kärnkompetensen för anställda inom omsorgs- och teckenspråksarbetet utgörs av den yrkesspecifika kärnkompetensen, tillgänglighetskompetensen och den kärnkompetens som är gemensam för alla kyrkliga yrken. Den yrkesspecifika kärnkompetensen bygger på kärnkompetensen för det yrke personen har i grunden (diakon, diakonissa, präst, ungdomsarbetsledare).

Den yrkesspecifika kärnkompetensen för anställda inom omsorgs- och teckenspråksarbetet och deras tillgänglighetskompetens beskriver kärnan i yrket – det som skiljer det från övriga yrken. Tillgängligheten stöder möjligheten till fullvärdig delaktighet oberoende av en persons förmågor eller begränsningar. En förutsättning för att verksamheten ska vara tillgänglig för alla är att det inte finns hinder för olika slags människor. Hinderfritt kan gälla såväl den byggda miljön som attityder, sociala aspekter och kommunikation.

I kärnkompetensbeskrivningen har tillgänglighetskompetensen delats upp i interaktionskompetens, teologisk kompetens och värdekompetens, arbetslivs- och utvecklingskompetens samt omvärlds- och gemenskapskompetens.

Den gemensamma kärnkompetensen för kyrkliga yrken förenar de olika yrkena och visar vilken kompetens som behövs i synnerhet för det andliga arbetet.

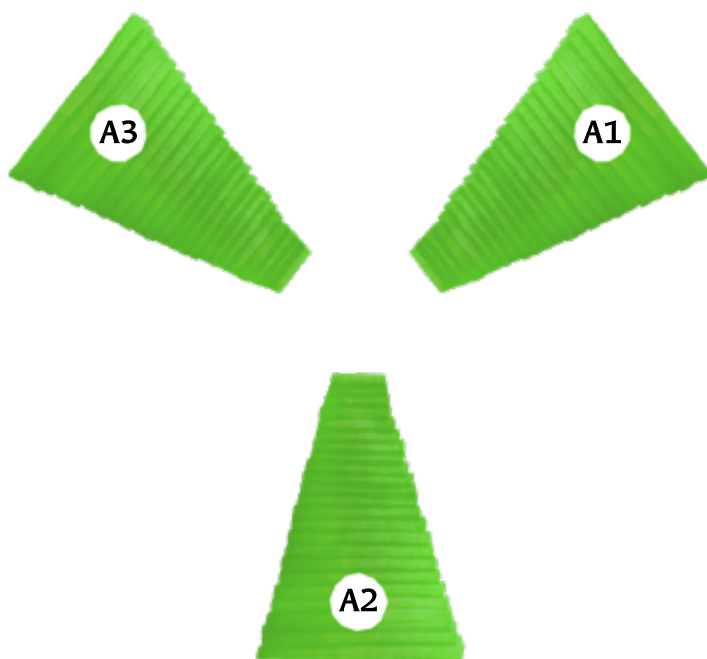

- A) Tillgänglighetskompetens**
- B) Teologisk kompetens och värdekompetens**
- C) Arbetslivs- och utvecklingskompetens**
- D) Kompetens inom verksamhetsmiljö och gemenskap**

Tillgänglighetskompetens

A) Interaktionskompetens

A1) Dialogisk interaktionskompetens

A2) Kommunikationskompetens

A3)Handledningskompetens

A1) Dialogisk interaktionskompetens förutsätter

- förmåga att möta funktionsvariationer och behärska de kommunikationssätt dessa förutsätter
- förmåga att förstå hur personer med funktionsnedsättning, hörsel- och synskadade och teckenspråkiga kommunicerar
- förmåga att konkretisera och använda sig av olika sinnen
- förmåga att förstå hur ens eget sätt att vara och uttrycka sig påverkar interaktionen

- förmåga att förstå hur funktionsvariationer inverkar på möten mellan människor
- förmåga att agera naturligt i sin uppgift enligt situation och med beaktande av olika tillgänglighetsaspekter
- förmåga att anpassa sig till varierande situationer och anpassa arbetet efter församlingens och församlingsmedlemmarnas behov.

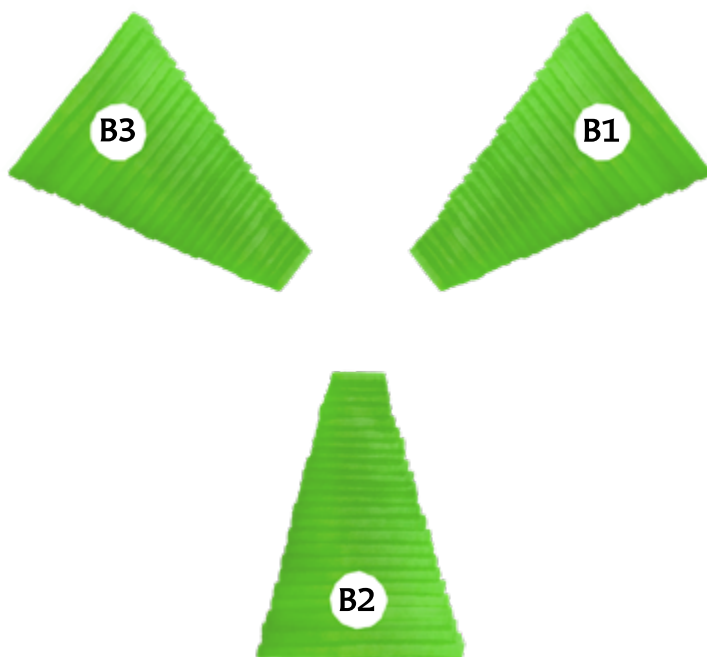
A2) Kommunikationskompetens förutsätter

- förmåga att reflektera, utveckla och anpassa sitt eget agerande och sitt uttryckssätt med hänsyn till olika funktionsvariationer
- förmåga att förstå teckenspråkets och teckenspråskulturens karakteristiska drag och praxis
- förmåga att välja lämpligt kommunikationssätt i olika situationer (t.ex. lättläst eller lättförståeligt språk, teckenspråk, bildkommunikation eller andra metoder som stöder eller ersätter språket)
- förmåga att behärska tillgänglig webbkommunikation och påminna andra om hur viktig den är.

A3)Handledningskompetens förutsätter

- förmåga att identifiera funktionsnedsattas, teckenspråkigas och deras närståendes behov av kamratstöd och annat stöd
- förmåga att med hjälp av varierande och multisensoriska kommunikationsmetoder möjliggöra delaktighet i kristen fostran för personer med funktionsnedsättning, hörsel- och synskadade och teckenspråkiga
- förmåga att beakta olika typer av lärande
- förmåga att handleda smågrupper inom omsorgs- och teckenspråksarbetet (sorgegrupper, seniorgrupper, grupper på aktivitetscenter, bibelgrupper, församlingsklubbar och kamratstödsgrupper)
- förmåga att svara på behovet av samtal och konsultation hos personal som arbetar bland personer med funktionsnedsättning, hörsel- och synskadade och teckenspråkiga och hos församlingarnas anställda.

B) Teologisk kompetens och värdekompetens

B1) Värdekompetens

B2) Kompetens att tolka den kristna tron

B3) Kompetens för självvård och krisarbete

B1) Värdekompetensen förutsätter

- förmåga att respektera funktionsnedsattas och teckenspråkigas människovärde, självbestämmanderätt och psykiska välbefinnande
- förmåga att bearbeta etiska frågor med personer med funktionsnedsättning och med teckenspråkiga
- förmåga att behandla etiska frågor som gäller funktionsnedsättningar och delta i värdedebatten i sitt eget arbete, arbetsgemenskaperna och samhället.

B2) Kompetens att tolka den kristna tron förutsätter

- förmåga att känna och förstå utmaningarna i att förverkliga funktionsnedsatta personers andlighet
- förmåga att samtala om livet och tron på ett sådant språk och ett sådant sätt att de är betydelsefulla för personer med funktionsnedsättning och deras närstående
- förmåga att använda Bibeln, psalmboken och andra kyrkliga böcker djupgående och kontextuellt med beaktande av olika tillgänglighetsaspekter
- förmåga att planera och genomföra kyrkliga förrättningar och gudstjänster med hänsyn till innehåll, situation och sammanhang.

B3) Kompetens för själavård och krisarbete förutsätter

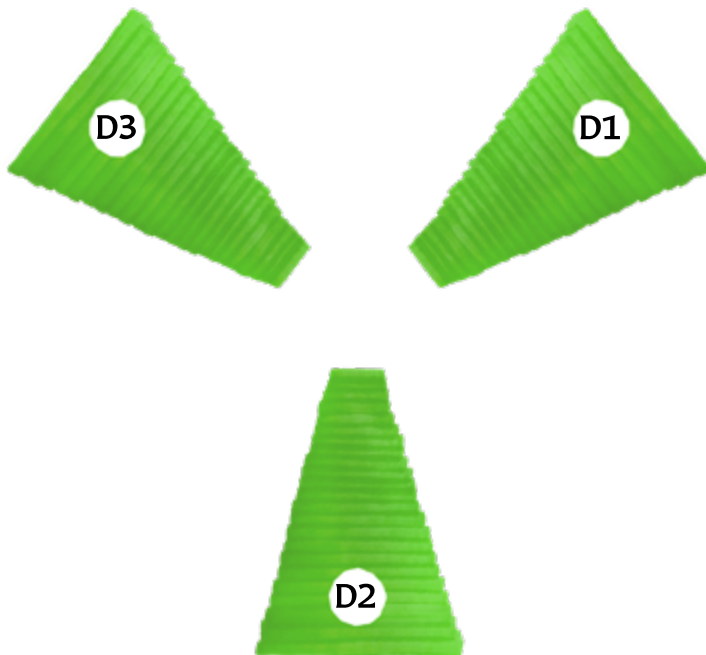
- förmåga att hjälpa andra att i enlighet med deras tro och förståelse greppa livets glädjeämnen, sorger, hopp och resurser
- förmåga att känna och förstå utmaningarna i att förverkliga funktionsnedsatta personers andlighet
- förmåga att identifiera, respektera och beakta andras sårbarhet, gränser, revir och toleransgräns
- förmåga att vara själavårdare och samtalspartner för personer med funktionsnedsättning, deras närstående och personal
- förmåga att utföra krisarbete med beaktande av de villkor som tillgänglighet och funktionsvariationer ställer.

C) Arbetslivs- och utvecklingskompetens

Arbetslivs- och utvecklingskompetens förutsätter

- förmåga att ta ansvar för sitt arbetsområde och för planering, genomförande och utveckling enligt församlingens, samfällighetens eller stiftets strategi
- förmåga att vara stöd och konsult för lokalförsamlingarna i frågor som gäller tillgänglighet och funktionsvariationer
- förmåga att komplettera församlingarnas arbete genom att centraliserat sköta vissa överenskomna uppgifter
- förmåga att analysera omvärlden
- förmåga att i tillräcklig grad tillägna sig kunskap om social- och hälsovårdstjänsternas strukturer och lagstiftningen kring funktionsnedsättningar
- förmåga att påverka strukturer och nätverka regionalt och nationellt med målet att förbättra livsvillkoren och välbefinnandet hos personer med funktionsnedsättning.

D) Omvärlds- och gemenskapskompetens

D1) Gemenskapskompetens

D2) Påverkanskompetens

D3) Nätverkskompetens

D1) Gemenskapskompetens förutsätter

- förmåga att skapa delaktighet, motivera och sporra personer med funktionsnedsättning och teckenspråkiga till uppgifter i församlingen
- förmåga att skapa möjligheter för personer med funktionsnedsättning att vara frivilligarbetare, gruppleddare och utbildare
- förmåga att arbeta för att förhindra marginalisering
- förmåga att synliggöra och främja tillgängligheten och beaktandet av funktionsnedsättningsaspekter i församlingarnas beslutsfattande, planering och verksamhet.

D2) Påverkanskompetens förutsätter

- förmåga att agera sakkunnig i tillgänglighets- och delaktighetsfrågor
- förmåga att möjliggöra positiv religionsfrihet för personer med funktionsnedsättning och finnas där de finns
- förmåga att främja ett kristet liv tillsammans med personer med svår funktionsnedsättning i enlighet med positiv förståelse av religionsfriheten
- förmåga att verka som etisk expert i diskussioner och arbetsgrupper
- förmåga att delta i samhällsdebatten och lyfta fram rättigheterna och människovärdet för personer med funktionsnedsättning.

D3) Nätverkskompetens förutsätter

- förmåga att känna sitt eget verksamhetsområde och samarbeta med bland annat boendetjänster, arbetsverksamhet, skolor, socialservice och föreningar
- förmåga att samarbeta med myndighetsinstanser, gemenskaper, ansvarstagare och församlingar inom sitt område
- förmåga att nätverka med organisationer som riktar sig till personer med olika funktionsnedsättningar, teckenspråkiga samt syn- och hörselskadade.

KYRKOSTYRELSEN[†]